МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

О. М. Файчук А. В. Коноплястий
Економічна ефективність виробництва біометану в Україні в умовах євроінтеграції *65*

О. В. Фірстенко
Економічний вимір продовольчої безпеки: людський капітал у повоєнній Україні *67*

О. В. Шереметинська
Україна на світовому зерновому ринку: виклики продовольчої безпеки та інструменти управління ризиками *70*

К. В. Середюк
Управління бізнес-проєктами у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітичний та прогностичний підходи *72*

В. В. Кобржицький
Нові проблеми сільського господарства України, викликані екоцидом росії *75*

О. А. Сливка
Продовольча безпека як чинник людського розвитку в умовах соціально-економічної нестабільності *77*

Є. В. Коломієць
Державне управління продовольчою безпекою: виклики та перспективи *81*

П. С. Бойко, А. А. Телендій
Інституційне забезпечення продовольчої безпеки в системі публічного адміністрування в умовах невизначеності *83*

В. В. Бондаренко, А. А. Телендій
Роль цифрової аналітики у моніторингу стану продовольчої безпеки в умовах невизначеності *86*

О. Л. Боринська, Г. О. Кузьменко
Оцінювання ефективності управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *89*

О. М. Горобей, Г. О. Кузьменко
Антикризове управління у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності: публічно-адміністративний аспект *92*

В. В. Мещеряков, Н. А. Сіцінський
Маркетингові інструменти регулювання продовольчих ринків у публічному адмініструванні в умовах невизначеності *95*

Я. В. Набойченко, Н. А. Сіцінський
Участь органів місцевого самоврядування у забезпеченні продовольчої стійкості громад в умовах невизначеності *98*

М. М. Панасюк, А. А. Телендій
Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у сфері продовольчої безпеки в умовах невизначеності *101*

2. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-prodovolchoi-bezpeky-ukrainy-na-period-do-2027-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-i230724-684
3. Основні критерії оцінки рівня продовольчої безпеки України та стратегічні завдання щодо її забезпечення. *Агросвіт*. 2011. № 20. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/20_2011/3.pdf
4. Оцінювання системи продовольчої безпеки України. *Економіка та регіони*. 2020. № 6. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/6_2020/32.pdf
5. Методичні підходи до оцінки рівня продовольчої безпеки. *Економіка АПК*. URL: https://eapk.com.ua/en/article/read/metodichni-pidkhodi-do-otsinki-rivnya-prodovolchoyi-bezpeki
6. Ефективність державного регулювання забезпечення продовольчої безпеки. *Academia.edu*. URL: https://www.academia.edu/110261865/ЕФЕКТИВНІСТЬ_ДЕРЖАВНОГО_РЕГУЛЮВАННЯ_ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ_ПРОДОВОЛЬЧОЇ_БЕЗПЕКИ

О. М. ГОРОБЕЙ
здобувачка другого (магістерського) рівня освіти, ННІУЕБ

Г. О. КУЗЬМЕНКО
PhD, доцент ННІУЕБ

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ПУБЛІЧНО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ АСПЕКТ

Антикризове управління у сфері продовольчої безпеки є спеціалізованою формою публічного адміністрування, спрямованою на запобігання, пом'якшення та подолання кризових явищ, що загрожують стабільності харчового постачання населення. В Україні, де повномасштабне воєнне вторгнення з 2022 року спричинило окупацію значних сільськогосподарських територій, руйнування інфраструктури, блокаду портів, енергетичний терор та масову міграцію, антикризове управління стало ключовим механізмом збереження продовольчої безпеки як складової національної безпеки [1].

Антикризове управління розуміється як комплекс превентивних, оперативних та відновлювальних заходів органів публічної влади, що включають прогнозування ризиків, швидке реагування, координацію ресурсів та адаптацію політики в умовах високої невизначеності. Актуальність теми посилюється тривалістю воєнного стану, глобальними наслідками війни для сві-

тового продовольчого ринку та необхідністю підготовки до післявоєнного відновлення. Метою даних тез є розкрити сутність антикризового управління, його публічно-адміністративні механізми в Україні, ключові виклики та напрями вдосконалення.

Антикризове управління у сфері продовольчої безпеки базується на принципах [2]:

- превентивності — раннє виявлення та нейтралізація загроз;
- оперативності — швидке прийняття рішень в умовах обмеженої інформації;
- координації — міжвідомча та міжрівнева взаємодія;
- адаптивності — гнучкість політики до змін ситуації;
- ресурсної мобілізації — ефективне використання наявних ресурсів.

В Україні антикризове управління регулюється [3]:

- Законом України "Про правовий режим воєнного стану";
- Стратегією продовольчої безпеки України на період до 2027 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р);
- Планом заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану;
- указами Президента та рішеннями РНБО щодо запровадження спеціальних заходів;
- постановами Кабміну про стабілізацію цін, державні інтервенції та підтримку аграріїв.

Основні кризові фактори: зниження врожайності на 20–40 % у прифронтових регіонах, втрата експортних шляхів, зростання витрат на виробництво, дефіцит пального та добрив, руйнування елеваторів та логістики.

Антикризове управління реалізується на трьох рівнях [4]:

• **Національний рівень:** Координаційний штаб з продовольчої безпеки при Кабміні; Мінагрополітики — основний координатор антикризових заходів у аграрному секторі; Мінекономіки, Мінфін, Міненерго — забезпечення фінансів, енергетики, торгівлі; державні інтервенції (закупівля врожаю до держрезерву, регулювання експорту); програми "Grain from Ukraine" та міжнародні зернові ініціативи.

• **Регіональний рівень:** обласні військові адміністрації — оперативне реагування, координація посівних кампаній, розподіл гуманітарної допомоги; регіональні плани антикризових заходів (оцінка втрат, мобілізація ресурсів).

• **Місцевий рівень:** органи місцевого самоврядування та територіальні громади — організація локальних ярмарків, підтримка домогосподарств, створення громадських запасів; комунальні підприємства — участь у вирощуванні, переробці та розподілі продуктів.

Ключові інструменти:

- превентивні: моніторинг ризиків, сценарне планування, створення резервів;

- оперативні: тимчасові заборони експорту, фіксація цін на соціально значущі продукти, субсидії на пальне та добрива;
- відновлювальні: програми підтримки посівних площ, розмінування земель, відновлення інфраструктури.

В умовах воєнного стану основні виклики [5]:

- недостатня координація між відомствами та рівнями влади;
- обмежена оперативність прийняття рішень через бюрократію;
- втрата даних та контролю над окупованими територіями;
- фінансові обмеження та залежність від міжнародної допомоги;
- психологічні та соціальні фактори (паніка, спекуляції, міграція).

Пропозиції щодо вдосконалення [6]:

- прийняти окремий Закон України "Про продовольчу безпеку" з чітким визначенням антикризових повноважень суб'єктів;
- створити постійно діючий Антикризовий центр продовольчої безпеки при РНБО або Кабміні;
- посилити цифровізацію: інтегрована платформа моніторингу в реальному часі (супутникові дані, ринкові індикатори, логістика);
- розробити типові антикризові плани для ОТГ з фінансуванням з держбюджету;
- посилити міжнародну координацію (FAO, ЄС, США) для оперативної допомоги та обміну досвідом;
- впровадити механізми громадського контролю та прозорості антикризових заходів.

Антикризове управління у сфері продовольчої безпеки в публічно-адміністративному аспекті є критично важливим для збереження стабільності харчового постачання в умовах тривалої війни та невизначеності. В Україні воно демонструє перехід від реактивного до проактивного підходу, але потребує суттєвого посилення координації, цифровізації та законодавчої бази. Реалізація запропонованих заходів дозволить не лише мінімізувати поточні ризики, а й створити стійку систему продовольчої безпеки для післявоєнного періоду. Подальші дослідження мають фокусуватися на оцінці ефективності антикризових механізмів та адаптації міжнародного досвіду кризового менеджменту.

Джерела

1. Публічне управління продовольчою безпекою в Україні під час війни. *Вісник Херсонського нац. технічного ун-ту*. 2023. URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/download/28/26/52
2. Напрями забезпечення продовольчої безпеки України в умовах російсько-української війни. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2025. № 1(44). URL: http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2025/1/4.pdf
3. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 684-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-prodovolchoi-bezpeky-ukrainy-na-period-do-2027-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-i230724-684

4. Продовольча безпека України в умовах війни: виклики та стратегічні пріоритети. *Economics and Law*. 2024. URL: https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/20553
5. Інституційна основа антикризового публічного управління в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія "Право, публічне управління та адміністрування". 2023. URL: https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-9-02-14
6. *Пугач А. Г.* Публічне управління в умовах криз та надзвичайних ситуацій: концепції, стратегії та інструменти. 2024. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/16870/1/Puhach_AH_KR_281_2024.pdf

В. В. МЕЩЕРЯКОВ
здобувач другого (магістерського) рівня освіти, ННІУЕБ

Н. А. СІЦІНСЬКИЙ
д-р наук з держ. упр., професор кафедри ННІУЕБ

МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Маркетингові інструменти в системі публічного адміністрування стають важливим елементом регулювання продовольчих ринків, особливо в умовах нестабільності, повномасштабної війни та глобальних викликів. В Україні продовольчий ринок є стратегічним, оскільки аграрний сектор забезпечує значну частку експорту та внутрішнього споживання, але зазнає суттєвих втрат через окупацію земель, логістичні бар'єри, зростання витрат, волатильність цін та зниження купівельної спроможності населення [1].

Маркетингові інструменти державного регулювання розуміються як комплекс методів і механізмів впливу органів публічної влади на попит, пропозицію, ціни, канали розподілу та поведінку учасників ринку (виробників, переробників, торговельних мереж, споживачів) з метою забезпечення продовольчої безпеки, стабілізації цін та підтримки національних виробників. Актуальність теми зумовлена потребою переходу від переважно адміністративно-командних методів до гнучких, маркетингово-орієнтованих підходів, які поєднують державне втручання з ринковими механізмами. Метою даних тез є розкрити сутність маркетингових інструментів, їх застосування в публічному адмініструванні та напрями вдосконалення в умовах України.

Маркетинг у сфері публічного адміністрування (державний маркетинг, публічний маркетинг) передбачає використання класичних маркетингових елементів (4P/7P) у державному регулюванні: продукт (якість та безпечність